

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет історії, бізнес-освіти та права
Кафедра права та правоохоронної діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
завідувач кафедри

 доц. Мілова Т.М.
«03» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК12 (ПП 1.2.1.05) КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань:	<u>08 Право</u>
Спеціальність:	<u>081Право</u>
Освітня програма	<u>Право</u>
Форма навчання	<u>денна, заочна</u>

2023-2024 навчальний рік

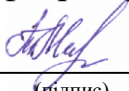
Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Право» навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 081 Право.

Розробник: Мілова Т.М., завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри права та правоохоронної діяльності

Протокол від «3» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності

(підпис)

Т. М. Мілова
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» для студентів спеціальності 081 Право за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2023. 38 с.

© Мілова Т.М., 2023 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка,
2023 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 08 Право	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання –			
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність: 081 Право	Рік підготовки	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Освітня програма Право	Лекції	
		30 год.	18 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	6 год.
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		88 год.	126 год.
		Вид контролю:	
		Екзамен	Екзамен

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: здобуття студентами глибоких та ґрунтовних знань чинного конституційного законодавства України, використання їх при аналізі політико-правових та соціально-економічних явищ, а також у професійній діяльності; сприяти формуванню громадсько-політичної та правової культури майбутнього юриста.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів із змістом основних засад конституційного права України;
- розкрити місце конституційного права України в системі права, його вплив на інші галузі права та на державотворчі процеси в Україні;
- проаналізувати тенденції розвитку сучасного конституційного права;
- виробити у студентів навички застосування конституційних норм на практиці при розв'язанні практичних завдань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності (ІК).	
Загальні	Фахові
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2); - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3); - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4); - здатність працювати в команді (ЗК9); - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11); - здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК12); - здатність зберігати та примножувати моральні, культур, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК13);	- цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (ФК3); - здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини (ФК4); - здатність застосовувати норми та інститути конституційного права (ФК7); - здатність застосовувати правові принципи та доктрини (ФК8); - здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (ФК10); - здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (ФК11); - здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (ФК12); - здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (ФК14); - здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (ФК-16).

- цінування та повага різноманітності і мультикультурності (ЗК14);	
--	--

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (ПРН1);
- знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (ПРН2);
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (ПРН3);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН5);
- складати та узгоджувати план власного дослідження з конституційного права і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (ПРН7);
- вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології (ПРН10);
- знати та розуміти в межах конституційного права особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (ПРН13);
- працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (ПРН17);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (ПРН18);
- пояснювати природу та зміст основних конституційно-правових явищ і процесів (ПРН19);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані конституційно-правові висновки (ПРН20);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних конституційно-правових ситуаціях (ПРН22).

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1

Тема 1. Конституційне право України як галузь права, наука і навчальна дисципліна

Поняття та предмет Конституційного права України. Групи суспільних відносин, які складають предмет Конституційного права. Місце та роль конституційного права в системі національного права України. Співвідношення конституційного права з іншими галузями права України.

Особливості методу конституційно-правового регулювання. Імперативний, установчий, універсальний та централізований характер методу конституційного регулювання.

Поняття і предмет науки конституційного права України. Система науки конституційного права. Функції та методологія науки конституційного права. Актуальні питання науки конституційного права України на сучасному етапі.

Конституційне право України як навчальна дисципліна. Система конституційного права України як навчальної дисципліни.

Тема 2: Система конституційного права України

Поняття та складові елементи системи конституційного права України. Принципи конституційного права: загальні й спеціальні.

Інститути конституційного права: поняття, особливості, види (надінститути й підінститути, галузеві та міжгалузеві).

Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, структура, особливості, класифікація.

Тема 3: Джерела конституційного права України

Поняття й зміст джерел конституційного права. Пам'ятки права України.

Ознаки джерел конституційного права: загальні та спеціальні. Класифікація джерел конституційного права за характером волевиявлення, змістом, формою, територією дії, часом дії, чинністю тощо.

Конституція України – основне джерело конституційного права. Акти всеукраїнського референдуму. Закони: конституційні і звичайні. Акти Конституційного Суду України. Акти Президента України. Постанови Кабінету Міністрів. Декларації, акти і конституційні договори. Акти Центральної виборчої комісії. Акти реагування Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та інші. Юридична природа джерел конституційного права.

Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Вплив міжнародного права на систему джерел українського конституційного права.

Тема 4: Конституція як Основний Закон держави

Поняття й основні властивості Конституції України. Конституціоналізм як загальна теорія Конституції. Основні етапи становлення Конституції України. Конституційний процес.

Класифікація конституцій. Форма і структура конституції України. Функцій конституції. Реалізація та правова охорона Конституції України. Підготовка, прийняття й зміна Конституції України.

Тема 5: Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність

Конституційно-правові відносини: поняття, ознаки, особливості, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти в конституційному праві.

Конституційно-правова відповідальність: поняття, ознаки, підстави, особливості, суб'єкти, об'єкти, види та санкції. Ретроспективна (негативна) та перспективна (позитивна) конституційно-правова відповідальність.

Тема 6: Основи конституційного ладу України

Загальні засади – форма вираження основ конституційного ладу України. Поняття, сутність і ознаки конституційного ладу України. Основні принципи конституційного ладу України. Конституційні засади державного суверенітету України. Гарантії конституційного ладу України.

Поняття державного ладу України. Ознаки Української держави. Механізм та основні функції Української держави.

Поняття і сутність суспільного ладу. Основні принципи та система суспільного ладу України. Конституційні засади функціонування національно-культурної сфери в Україні.

Конституційний статус української мови як державної. Поняття та характеристика конституційного статусу національних меншин в Україні.

Поняття громадянського суспільства. Конституційно-правові передумови становлення в Україні громадянського суспільства. Конституційні засади громадянського суспільства. Принцип багатоманітності в системі конституційних засад формування та функціонування громадянського суспільства.

Правовий статус громадських об'єднань, принципи їхньої організації та функціонування. Компетенція громадських об'єднань. Правові основи контролю держави за організацією й діяльністю громадських об'єднань.

Конституційний статус політичних партій. Порядок створення політичних партій. Принципи діяльності політичних партій. Заборона політичних партій за конституційним законодавством України.

Тема 7: Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.

Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права. Поняття, структура, види та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина.

Поняття громадянства і належність до громадянства України. Політико-правові принципи громадянства України. Підстави набуття та припинення громадянства України. Умови набуття громадянства України.

Органи, які вирішують питання, пов'язані з громадянством України та їхні компетенції. Документи, що підтверджують громадянство України.

Правовий статус іноземців в Україні. Поняття «іноземець». Види політичних режимів іноземців. Права й обов'язки іноземців. Порядок в'їзду іноземців на територію України і виїзду за її межі. Відповідальність іноземців.

Поняття та правовий статус осіб без громадянства в Україні.

Поняття й правовий статус біженців, осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, закордонних українців та іммігрантів в Україні.

Тема 8: Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України

Тенденції конституційно-правового регулювання основних прав, свобод і обов'язків людини й громадянина. Покоління прав людини. Індивідуальні й колективні права.

Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні

Система прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні. Громадянські (фізичні, особисті), політичні, економічні, соціальні (соціально-економічні), культурні (духовні) права і свободи людини й громадянина України.

Конституційні обов'язки людини й громадянина України.

Система гарантій прав, свобод та обов'язків.

Співвідношення міжнародно-правового та внутрішньодержавного регулювання прав і свобод людини та забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод людини в Україні.

Обмеження прав людини та гарантії прав громадян України в умовах надзвичайного та воєнного станів. Права, які не можуть бути обмеженими за будь-яких умов.

Тема 9: Форми безпосередньої демократії

Поняття, зміст та форми народного волевиявлення. Поняття прямого (безпосереднього) народовладдя. Основні форми безпосередньої демократії: види та загальна характеристика.

Поняття виборів. Становлення інституту виборів. Виборчі цензи. Активне та пасивне виборче право. Основні принципи виборчого права в Україні. Види виборчих систем. Виборча система України.

Виборчий процес та його стадії.

Правова регламентація порядку організації та проведення виборів народних депутатів в Україні.

Правова регламентація порядку організації та проведення виборів Президента в Україні.

Відповідальність за порушення виборчого законодавства в Україні.

Поняття і види референдумів. Всеукраїнський та місцеві референдуми. Принципи й порядок проведення референдумів. Правовий статус комісій по проведенню референдумів. Визначення результатів референдуму. Юридичні наслідки референдумів.

Відповідальність за порушення законодавства про референдуми.

Інші форми безпосередньої демократії: народні обговорення, громадські слухання, народні ініціативи, збори, мітинги, походи, демонстрації тощо.

РОЗДІЛ 2

Тема 10: Теоретичні основи організації та здійснення державної влади

Державна влада як інститут конституційного права. Теорія і практика співвідношення в Конституції України принципів народного суверенітету і розподілу державної влади.

Конституційні загальні засади закріплення, організації та здійснення державної влади в Україні. Поняття, система і види органів державної влади. Концепція розподілу державної влади.

Тема 11: Конституційно-правовий статус

законодавчої влади в Україні

Загальна теорія і стан парламентаризму. Парламент – Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Функції і повноваження Верховної Ради України. Установча, законодавча, контрольна функції.

Основні форми діяльності Верховної Ради України. Сесія Верховної Ради України – основна організаційно-правова форма її діяльності.

Законодавчий процес. Законодавча ініціатива. Суб'єкти права законодавчої ініціативи. Попередній розгляд законопроектів у Верховній Раді України. Порядок прийняття законів та інших актів Верховної Ради України. Вето Президента України. Опублікування і вступ в силу актів Верховної Ради України. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України».

Поняття конституційно-правового статусу народного депутата України. Природа депутатського мандата.

Форми діяльності, права та обов'язки народного депутата України. Депутатський запит, депутатське звернення. Юридичні гарантії депутатської діяльності. Відповідальність народних депутатів. Підстави дострокового припинення повноважень народного депутата України.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини в механізмі забезпечення прав особи. Правовий статус, функції та повноваження Уповноваженого з прав людини. Гарантії діяльності Уповноваженого з прав людини.

Тема 12: Конституційно-правовий статус Президента України.

Загальна характеристика інституту президента як глави держави. Обумовленість статусу глави держави формою правління. Особливості статусу Президента України. Становлення інституту Президента в Україні.

Порядок обрання Президента України. Призначення і проведення виборів Президента України. Чергові, позачергові та повторні вибори Президента України. Реєстрація кандидатів у Президенти України. Встановлення результатів виборів. Вступ на посаду Президента України. Закон України «Про вибори Президента України».

Підстави дострокового припинення повноважень Президента України. Усунення його з поста в порядку імпічменту.

Функції та повноваження Президента України щодо представництва держави всередині країни і в міжнародних відносинах; призначення й оголошення виборів і референдумів; формування й функціонування органів державної влади; законодавчої влади; вирішення кадрових питань тощо.

Акти (укази і розпорядження) Президента України. Нормативні Укази Президента України та їхня юридична сила. Порядок вступу в силу указів і розпоряджень Президента України.

Конституційний статус Ради національної безпеки та оборони.

Офіс Президента України: організаційна структура, функції, повноваження.

Тема 13: Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні

Поняття виконавчої влади і система її органів.

Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади, його склад, функції та повноваження. Закон України «Про Кабінет Міністрів України». Процес призначення та повноваження Прем'єр-міністра України. Порядок формування і склад Кабінету Міністрів України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом.

Місцеві органи державної виконавчої влади України. Місцева державна адміністрація: склад, порядок формування, повноваження, акти. Голови місцевих державних адміністрацій: правовий статус, порядок призначення та припинення повноважень. Закон України «Про місцеві державні адміністрації».

Тема 14: Судова влада та прокуратура в Україні.

Конституційно-правовий статус і соціальне призначення органів судової влади. Судова система України. Принципи її побудови та функціонування. Конституційні засади судочинства.

Конституційно-правові засади утворення й функціонування судів загальної юрисдикції. Місцеві суди (суди I інстанції). Апеляційні суди. Вищі спеціалізовані суди.

Верховний Суд: порядок формування, структура, компетенції та організація діяльності. Голова Верховного Суду. Пленуми Верховного Суду. Закон України «Про судоустрій та статус суддів в Україні».

Функції та повноваження судів загальної юрисдикції. Правовий статус суддів.

Правовий статус Вищої ради правосуддя та її повноваження.

Адвокатура в Україні. Статус і роль адвокатури в системі судового захисту прав людини.

Поняття правового статусу прокуратури України. Закон України «Про прокуратуру». Система і структура органів прокуратури. Принципи організації та порядок діяльності органів прокуратури. Генеральна прокуратура. Функції і повноваження прокуратури. Акти органів прокуратури.

Тема 15: Конституційний Суд України.

Конституційний Суд України – орган конституційної юрисдикції в Україні. Закон України «Про Конституційний Суд України».

Порядок формування і склад Конституційного Суду України. Вимоги до кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України. Гарантії незалежності й недоторканності судді Конституційного Суду України.

Функції та повноваження Конституційного Суду України.

Порядок діяльності Конституційного Суду і процедури розгляду ним справ. Форми звернення до Конституційного Суду України. Поняття та суб'єкти конституційного подання. Конституційне звернення. Порядок звернення до Конституційного Суду України.

Конституційна скарга: поняття, суб'єкти, вимоги, терміни.

Порядок розгляду справ Конституційним Судом України. Акти Конституційного Суду України та їх юридичне значення.

Тема 16: Територіальний устрій України

Поняття, принципи та форми територіального устрою. Поняття та форма територіального устрою України. Ознаки України як унітарної держави.

Поняття, система та принципи адміністративно-територіального устрою України. Особливості статусу міст Києва та Севастополя.

Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим (далі АРК) у складі України. Законодавство, яке регулює правовий статус АРК. Конституція АРК. Розподіл владних повноважень між Україною та АРК.

Порядок формування, функції та повноваження Верховної Ради АРК. Порядок формування, статус та компетенції Ради Міністрів АРК.

Представництво Президента України в АРК.

Забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України.

Тема 17: Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні

Поняття місцевого самоврядування. Міжнародно-правове регулювання питань місцевого самоврядування. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Конституція України про місцеве самоврядування. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Територіальна основа, принципи і система місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада як єдине джерело і безпосередній носій місцевого самоврядування.

Представницькі органи місцевого самоврядування й порядок їх формування. Компетенція місцевих рад і організація їхньої роботи. Акти місцевих рад. Голова місцевої ради: порядок обрання, повноваження, акти. Виконкоми місцевих рад, їхній склад, повноваження і порядок формування.

Організаційно-правова та матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування. Правові основи взаємовідносин органів місцевого самоврядування з державними органами. Підлеглість органів місцевого самоврядування з питань здійснення делегованих повноважень.

Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів, службових та посадових осіб місцевого самоврядування. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень органів місцевого самоврядування.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	інд.		с.р.	л	п	лаб.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.												
Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 2. Система конституційного права України.	6	1	1	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 3. Джерела конституційного права України.	7	2	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 4. Конституція України як Основний Закон держави.	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Тема 5. Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність.	8	2	2	-	-	4	6	-	-		-	6
Тема 6. Основи конституційного ладу України.	9	2	2	-	-	5	10	-	2		-	8
Тема 7. Конституційно- правовий статус людини і громадянина в Україні.	9	2	2	-	-	5	10	2	-	-	-	8
Тема 8. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.	9	2	2			5	8	-	-	-	-	8
Тема 9. Форми безпосередньої демократії.	9	2	2		-	5	10	2	-	-	-	8
Разом за розділом 1	72	16	16	-	-	40	72	8	2	-	-	62
Розділ 2												
Тема 10. Теоретичні основи організації і здійснення державної влади.	8	2	-	-	-	6	10	2	-	-	-	8
Тема 11. Конституційно- правовий статус законодавчої влади в Україні.	12	2	4	-	-	6	10	2	-	-	-	8
Тема 12. Конституційно- правовий статус Президента України.	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 13. Конституційно-	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8

правовий статус органів виконавчої влади.												
Тема 14. Судова влада та прокуратура в Україні.	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 15. Конституційний Суд України.	10	2	2	-	-	6	10	2		-	-	8
Тема 16. Територіальний устрій України.	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 17. Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні.	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом розділом 2	78	14	16	-	-	48	78	10	4	-	-	64
Усього годин	150	30	32	-	-	88	150	18	6	-	-	126

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1.		16
1	Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	1
2	Система конституційного права України	1
3	Джерела конституційного права України	2
4	Конституція України як Основний Закон держави	2
5	Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність	2
6	Основи конституційного ладу України	2
7	Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	2
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України	2
9	Форми безпосередньої демократії	2
Розділ 2.		14
10	Теоретичні основи організації і здійснення державної влади	2
11	Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні	2
12	Конституційно-правовий статус Президента України	2
13	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні	2
14	Судова влада та прокуратура в Україні	2
15	Конституційний Суд України	2
16	Територіальний устрій України	-
17	Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні	2
	Разом	30

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1.		8
1	Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	1
2	Система конституційного права України	1
3	Джерела конституційного права України	-
4	Конституція України як Основний Закон держави	2
5	Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність	-
6	Основи конституційного ладу України	-
7	Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	2
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України	-
9	Форми безпосередньої демократії	2
Розділ 2.		10
10	Теоретичні основи організації і здійснення державної влади	2
11	Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні	2
12	Конституційно-правовий статус Президента України	2
13	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні	2
14	Судова влада та прокуратура в Україні	-
15	Конституційний Суд України	2
16	Територіальний устрій України	-
17	Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні	-
Разом		18

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1.		16
1	Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	2
2	Система конституційного права України	1
3	Джерела конституційного права України	1
4	Конституція України як Основний Закон держави	2
5	Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність	2
6	Основи конституційного ладу України	2
7	Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	2
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України	2
9	Форми безпосередньої демократії	2
Розділ 2.		16
10	Теоретичні основи організації і здійснення державної влади	-
11	Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні	4
12	Конституційно-правовий статус Президента України	2
13	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні	2
14	Судова влада та прокуратура в Україні	2

15	Конституційний Суд України	2
16	Територіальний устрій України	2
17	Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні	2
	Разом	32

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1.		2
1	Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	-
2	Система конституційного права України	-
3	Джерела конституційного права України	-
4	Конституція України як Основний Закон держави	-
5	Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність	-
6	Основи конституційного ладу України	2
7	Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	-
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України	-
9	Форми безпосередньої демократії	-
Розділ 2.		4
10	Теоретичні основи організації і здійснення державної влади	-
11	Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні	-
12	Конституційно-правовий статус Президента України	2
13	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні	2
14	Судова влада та прокуратура в Україні	-
15	Конституційний Суд України	-
16	Територіальний устрій України	-
17	Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні	-
	Разом	6

4.3. Завдання для самостійної роботи

4.3.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1.		40
1	Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	4
2	Система конституційного права України	4
3	Джерела конституційного права України	4
4	Конституція України як Основний Закон держави	4
5	Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність	4
6	Основи конституційного ладу України	5
7	Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	5
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України	5
9	Форми безпосередньої демократії	5
Розділ 2.		48

10	Теоретичні основи організації і здійснення державної влади	6
11	Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні	6
12	Конституційно-правовий статус Президента України	6
13	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні	6
14	Судова влада та прокуратура в Україні	6
15	Конституційний Суд України	6
16	Територіальний устрій України	6
17	Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні	6
	Разом	88

4.3.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1.		62
1	Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна	6
2	Система конституційного права України	6
3	Джерела конституційного права України	6
4	Конституція України як Основний Закон держави	6
5	Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність	6
6	Основи конституційного ладу України	8
7	Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні	8
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України	8
9	Форми безпосередньої демократії	8
Розділ 2.		64
10	Теоретичні основи організації і здійснення державної влади	8
11	Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні	8
12	Конституційно-правовий статус Президента України	8
13	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні	8
14	Судова влада та прокуратура в Україні	8
15	Конституційний Суд України	8
16	Територіальний устрій України	8
17	Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні	8
	Разом	126

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Конституційне право України» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання, робота із судовою практикою).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об’єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- доповіді на практичних заняттях;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах
- розв’язання ситуаційних задач.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню підлягають:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття.

Критеріями оцінки усних відповідей є:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- посилання на норми чинного законодавства;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

Критеріями оцінки письмових завдань є:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Критеріями оцінювання практичних завдань є:

- загальний фактичний та правовий аналіз відносин, викладених у фабулі;
- визначення основного та додаткового джерела правового регулювання;
- загальна остаточна відповідь;
- детальна відповідь;
- теоретичний та практичний рівень правових знань;
- професійні та розумові якості студента.
-

Максимальний бал за виступ з питань певної теми на **семінарському занятті - 5 балів**:

- **5 балів** ставиться, коли здобувач повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Здобувач робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

- **4 балів** ставиться, коли здобувач засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням

системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

- **3 бали** ставиться здобувачеві, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

- **2 бали** одержує здобувач, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

- **1 бал** одержує здобувач, який має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі правові документи.

Якщо здобувач жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Здобувач, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав *поточних оцінок*, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені семінарські заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

З дисципліни «Конституційне право України» як форму підсумкового семестрового контролю передбачено **екзамен**.

Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової оцінки як суми підсумкових оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх розділів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю (максимум 60 балів), яка сумується до кількості балів, які отримав студент на екзамені (максимум 40 балів).

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Поняття та ознаки конституційного права як галузі права.
2. Предмет, метод, завдання та функції конституційного права України.

Наука конституційного права.

3. Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, види.
4. Конституційно-правові інститути у системі конституційного права.
5. Система конституційного права: поняття та складові елементи.
6. Конституційно-правові відносини: поняття та склад.
7. Джерела конституційного права: поняття та види.
8. Принципи конституційного права України.
9. Конституційно-правова відповідальність: поняття, особливості, види, підстави притягнення та санкції.
10. Поняття Конституції, її юридичні властивості та класифікація.
11. Історія Конституції України 1996 року. Форма і структура Конституції України.
12. Правова охорона Конституції України.
13. Функції, реалізація та тлумачення Конституції.
14. Підготовка, прийняття та зміна Конституції України.
15. Загальні засади конституційного ладу та його гарантії.
16. Конституційні основи державного ладу України.
17. Конституційні основи суспільного ладу України.
18. Поняття, зміст та принципи громадянства України.
19. Підстави (способи) набуття громадянства України.
20. Підстави припинення громадянства України. Повноваження державних органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства.
21. Поняття, структура і принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина.
22. Поняття та види конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні.
23. Міжнародні стандарти прав і свобод людини і громадянина та їх співвідношення з національним законодавством.
24. Громадянські (особисті) права та свободи людини і громадянина в Україні.
25. Політичні права та свободи людини і громадянина в Україні.
26. Економічні, соціальні та культурні права людини і громадянина в Україні.
27. Конституційно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.
28. Обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні. Права людини в умовах надзвичайного стану.
29. Гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
30. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.
31. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні.
32. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні.

33. Конституційно-правовий статус політичних партій та громадських організацій в Україні.
34. Поняття та форми безпосередньої демократії. Вибори: поняття та види.
35. Поняття та принципи виборчого права.
36. Поняття та види виборчих систем. Виборча система в Україні.
37. Виборчий процес в Україні: поняття та етапи.
38. Поняття, види, принципи і порядок проведення референдумів в Україні.
39. Відповідальність за порушення виборчого законодавства та порядку проведення референдумів.
40. Поняття, система та види органів державної влади.
41. Верховна Рада України: поняття парламенту, конституційний склад і структура.
42. Функції та повноваження Верховної Ради України.
43. Законодавчий процес та інші парламентські процедури.
44. Організація і порядок роботи парламенту України. Акти Верховної Ради України.
45. Конституційно-правовий статус народного депутата України.
46. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
47. Правовий статус та порядок обрання Президента України.
48. Функції та повноваження Президента України. Акти Президента України.
49. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України.
50. Поняття виконавчої влади та система її органів.
51. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України.
52. Конституційно-правовий статус міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.
53. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій.
54. Конституційний Суд України: порядок його формування та склад.
55. Компетенція Конституційного Суду України і порядок його діяльності.
56. Поняття судової влади і судова система України.
57. Правовий статус суддів та основні засади здійснення правосуддя в Україні.
58. Конституційно-правовий статус прокуратури України.
59. Територіальний устрій України: поняття та особливості. Система адміністративно-територіального устрою України.
60. Поняття, принципи, система та гарантії місцевого самоврядування в Україні.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2					
Теми 1-9	КР 1	Сам. робота	Підсумкова 1	Теми 10-17	КР 2	Сам. робота	Підсумкова 2		Підсумкова семестрова
18	6	6	30	18	6	6	30	40	100

Розподіл балів за виконання курсового проєкту (роботи)

Зміст	Оформлення	Захист роботи	Сума
до 60	до 10	до 30	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р.; в ред. від 01.01.2020 р.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р.
6. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р.
7. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21 грудня 1965 р.
8. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р.

9. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р.
10. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р.
11. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р.
12. Закон України "Про інформацію" від 02.10.1992 р..
13. Закон України "Про оборону України" від 06.12.1991 р.
14. Закон України "Про охорону культурної спадщини" 08.06.2000 р.
15. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р.
16. Закон України «Про альтернативну (невійськову) службу» від 12.12.1991 р.
17. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р.
18. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 р.
19. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 р.
20. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р.
21. Закон України «Про всеукраїнський референдум» від 26.01.2021 р.
22. Закон України «Про громадянство України» від 18.01.2001 р.
23. Закон України «Про державний кордон України» від 04.11.1991 р.
24. Закон України «Про Державний реєстр виборців» від 22.02.2007 р.
25. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р.
26. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р.
27. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04. 2014 р.
28. Закон України «Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим» від 10 лютого 1998 р.
29. Закон України «Про Збройні Сили України» від 06.12.1991 р.
30. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р.
31. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 р.
32. Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 04.04.1995 р.
33. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р.
34. Закон України «Про культуру» від 14.12.2010 р.
35. Закон України «Про місцеве самоврядування» від 21 травня 1997 р.
36. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р.
37. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 р.
38. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р.
39. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р.
40. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.0.2015 р.
41. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 р.
42. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011.
43. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р.
44. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р.
45. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 р.

46. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р.
47. Закон України «Про столицю України- місто-герой Київ» від 15.01.1999 р.
48. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р.
49. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30.06.2004 р.
50. Конституція Автономної Республіки Крим від 21 жовтня 1998 р.

Основна

1. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т.Т. 2 / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «Юридична думка», 2008. 800 с.
2. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-й річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с.
3. Конституційне право України: прагматичний курс. Навч. посібник. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7800/Konst%20pravo%20pragmat%20kurs.pdf?sequence=3&isAllowed=y>.
4. Конституційне право. Підручник за заг. ред.. М.І. Козюбри. ОБСЄ. Київ: ВАІТЕ.2021. 528 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_1.pdf.
5. Конституція України : наук.-практ. коментар / В. Б. Авер'янов, О. В. Батанов, Ю. В. Баулін [та ін.]. Харків: Право, Київ: Ін Юре, 2003.
6. Конституція України. Науково-практичний коментар [текст] Станом на 15 травня 2018 р. / за заг. ред. Чижмарь К. І. та Лавриновича О. В. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2018. 290 с.
7. Олійник А. Актуальні проблеми конституційного права України. Підручник. Київ. Центр навчальної літератури. 2017. 554 с.
8. Погорілко В. Ф. Конституційне право України : підруч. / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко ; за заг. ред. проф. В. Л. Федоренка. Київ: КНТ, Ліра-К, 2011.
9. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. Т.1 / За ред. В.Ф.Погорілка. Київ: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «Юридична думка», 2006. 544 с.
10. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи/ Упоряд. Ю.К. Качуренко. 2-е вид. Київ: Юрінформ, 1992. 200 с.
11. Савчин М. В. Конституційне право України : підручник / відп. ред. проф., д.ю.н. М.О. Баймуратов. К. : Правова єдність, 2009. 1008 с.
12. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс : навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с.
13. Тетарчук І. Конституційне право України. Навч. посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 160 с.
14. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.

Допоміжна

1. Айріян К. Звернення суб'єктів права на конституційну скаргу до Конституційного Суду України: окремі аспекти. *Право України*. 2021. №7. С.157-

2. Бакумов О. Відповідальність Парламенту України в системі юридичної відповідальності держави: конституційно-правовий аналіз. *Право України*. 2019. № 7. С. 198-217.
3. Барабаш Ю. Преюдиціальність рішень Конституційного Суду України: проблемні питання теорії та практики. *Право України*. 2010. № 6. С.15-23.
4. Батанов О. Конституційне забезпечення організації місцевого самоврядування в Україні: проблеми формування та шляхи розвитку. *Право України*. 2016. № 6. С. 60-70.
5. Веніславський Ф. Конституційний лад та суспільний ідеал: до питання про базові цінності конституційного ладу України. *Право України*. 2010. № 2. С.120-129.
6. Гладкіх В. Соціальні права громадян в аспекті формування України як соціальної держави. *Право України*. 2005. №10. С. 57-60.
7. Головатенко В. Правові акти Президента України: юридична природа, статус, функції. *Право України*. 2004. №3. С. 14-18.
8. Гейко А.В., Мілова Т.М. Виникнення та роль інституту префекта в контексті «формул» європейських країн. Наукові записки. Серія: Право. 2021. Випуск 11. Кропивницький : ТОВ «Полімед-Сервіс», 2021. С.125-129. URL: <https://pravo.cuspu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/80/65>
9. Делія Ю. Юридична відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування. *Право України*. 2003. №10. С. 29-32.
10. Доктрина муніципального права України (тема номера). *Право України*. 2020. № 10.
11. Збірник рішень судів за результатами розгляду справ за позовами суб'єктів виборчого процесу на виборах Президента України 2010 року / редкол.: В. М. Шаповал та ін. К.: Фенікс, 2010.
12. Кампо В. Деякі проблеми розвитку конституційної юстиції в Україні. *Право України*. 2010. № 6. С.125-137.
13. Кампо В. М. Конституційна юстиція: теорія і практика: зб. пр.: 1975 - 2008 / В. М. Кампо ; упоряд.: В. Ю. Барвіцький, М. В. Савчин ; Асоціація правників України ; Тов-во конст. права. К., 2008.
14. Кампо В., Овчаренко В. Деякі теоретичні проблеми конституційного контролю за додержанням парламентом процедури внесення змін до Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2011. №3.
15. Клименко О., Данилюк Ю. Сучасні тенденції розвитку законодавства про статус народного депутата України. *Право України*. 2020. №12. С.184-199.
16. Ковальчук В. Конституційне право в умовах воєнного стану. *Право України*. 2023. № 7. С.115-126.
17. Колодій А. М. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови. *Право України*. 2010. №7. С.12-18.
18. Конончук С. Г. Непрямі вибори в європейських демократіях. Київ: Агентство «Україна», 2010.
19. Конституційне право в умовах воєнного стану (тема номера). *Право України*. 2023. № 1.
20. Конституційна скарга у системі захисту прав людини в Україні (тема

номера). *Право України*. 2018. №12.

21. Конституційна юстиція в Україні: питання теорії та практики (тема номера). *Право України*. 2010. №6.

22. Конституція України: сучасний стан та перспективи розвитку (тема номера). *Право України*. 2016. №6.

23. Контроль за додержанням належної конституційної процедури (за матеріалами, пам'ятками з Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010) / С. Вдовіченко, В. Кампо, В. Овчаренко, Ю. Мірошніченко, В. Речицький. Київ, 2011.

24. Кузуб О.О., Павшук К.О. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції та його роль в механізмі реалізації та захисту конституційних прав та свобод людини й громадянина. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №2. С. 78-97.

25. Мілова Т.М. Юридична природа забезпечувального наказу Конституційного Суду України. *Наукові записки*. Серія: Право. 2021. Випуск 9. Кропивницький : ТОВ «Полімед-Сервіс», 2021. С. 19-24.

26. Лемак В. Конституційне правосуддя в державах Центральної Європи: досвід для України. *Право України*. 2010. № 6. 45-53.

27. Лотюк О. Розуміння громадянського суспільства у контексті предмета конституційного регулювання. *Право України*. 2013. №6. С.228-234.

28. Мартинюк Р. Президент і виконавча влада: співвідношення інститутів у практиці сучасних республік. *Право України*. 2020. №3. С.256-269.

29. Марцеляк О. Конституційні засади виборчого права України (загальнотеоретична характеристика). *Право України*. 2013. №5. С. 38-45.

30. Марцеляк О. Статус і функціонування регіональних представницьких омбудсманів: світовий досвід. *Право України*. 2004. №1. С. 149-153.

31. Міжнародно-правові аспекти відновлення територіальної цілісності України (тема номера). *Право України*. 2020. № 12.

32. Мілова Т.М. Культурний (духовний) вимір основ конституційного ладу України. *Право та управління*. 2011. № 2. С.246–254.

33. Молдован В. В. Чулінда Л.І. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина [текст] : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2012. 206 с.

34. Народовладдя через всеукраїнський референдум. (тема номера). *Право України*. 2020. № 8.

35. Німченко В. Референдум як форма народовладдя потребує конституційного врегулювання. *Право України*. 2013. №6. С. 235-241.

36. Новітній конституційний процес в Україні: питання децентралізації влади (тема номера). *Право України*. 2015. №11.

37. Основоположні людські права: першоджерело та їх міжнародне закріплення (до 70-річчя Загальної декларації прав людини) (тема номера). *Право України*. 2018. №9.

38. Потапенко С. Правовий статус району у місті та особливості встановлення його меж. *Право України*. 2022. №5. С. 135-156.

39. Права і свободи людини та громадянина: загальнотеоретичні питання та проблеми забезпечення. (тема номера). *Право України*. 2010. № 2.

40. Савчин М. Конституційна юстиція в умовах сучасної трансформації права. *Право України*. 2022. № 1. С. 39-81.
41. Самбор М. Надзвичайний стан як умова обмеження права на свободу мирних зібрань. *Право України*. 2019. № 4. С. 183-195.
42. Селіванов А. О. Конституційне правосуддя і конституційна юрисдикція в Україні (доктринальне визначення). *Право України*. 2010. № 6.
43. Скрипнюк О., Батанов О. Актуальні проблеми теорії джерел конституційного права України (аксіологічні, гносеологічні та онтологічні аспекти). *Право України*. 2017. №6. С.39-52.
44. Сліденко І. Д. Феноменологія конституційного контролю. Генеза, природа і позиціонування в контексті аксіологічних, епістемологічних, праксіологічних, синергетичних аспектів : монографія. Київ: Істина, 2010.
45. Совгиря О. В. Конституционно-правовой статус парламентского большинства (коалиции) и парламентской оппозиции в Украине. *Государство и право*. 2011. № 5.
46. Совгиря О. В. Конституційно-процесуальне право України : навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2010.
47. Соляник К. Реформа місцевого самоврядування в Україні: концептуальні проблеми конституційно-правового забезпечення та перспективи розвитку. *Право України*. 2018. №5. С. 207-223.
48. Стецюк П. Вибори у механізмі функціонування конституційної держави. *Право України*. 2013. №5. С. 30-37.
49. Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики: матеріали наукового семінару (21 червня 2019 р.) / упор. Н. Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 396 с.
50. Тихий В. Правова природа Конституційного Суду України, його повноваження, рішення та висновки. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 97-111.
51. Український конституціоналізм: історія і сьогодення (до 100-річчя Конституції Української Народної Республіки 1918 р.) (тема номера). *Право України*. 2018. № 4.
52. Шаповал В. Конституційний контроль в Україні: концепт та інститути. *Право України*. 2016. №10. С.125-140.
53. Шаповал В. Основний Закон України у світовому конституційному вимірі. *Право України*. 2002. №6. С. 125-134.
54. Шаповал В. Суб'єкти конституційного права України: постановка проблеми теоретичного визначення. *Право України*. 2000. №18. С.47-54.
55. Шляхтун П. Коліях Конституційний Суд України як надпарламентський орган законодавчої влади. *Право України*. 2020. №1. С.215-228.

5.2. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт / Укладачі Мілова Т.М., Трошкіна К.Є. Кропивницький, 2020. 27 с.
2. Конституційне право України. Навчально-методичний комплекс /Укл. Мілова Т.М. Кропивницький: ПОЛІМЕД-Сервіс, 2020.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Головний правовий портал України. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: www.library.univ.kiev.ua
4. Сайт Верховної Ради України (законодавство). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
5. Сайт журналу «Право України». URL: <http://pravoua.com.ua/>
<http://www.ligazakon.ua/>
6. Центр європейського і порівняльного права. URL: <http://www.ecle.gov.ua/>
7. Центр розвитку українського законодавства. URL: <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноту українському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене Вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).